

2014

Työsuojeluhallinnon
vuosikertomus

Tervettä työtä

Pidempää työtä
työsuojelulla

Reilut pelisäännöt
työelämään

Asiantuntijuutta
lainmukaisten työolojen
turvaamiseksi

Työsuojeluhallinto
Tampere 2015

Kannen kuva: Mikko Koivisto
Ulkoasu ja taitto: Aino Myllyluoma
Painopaikka: Multiprint Oy, Tampere 2015

ISBN 952-479-123-4

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Työsuojeluhallinnon toiminta	4
Työelämän pelisääntöjen valvonta	6
Työurien pidentäminen.....	6
Työn ja työolojen aiheuttama haitallinen kuormitus.....	6
Työtapaturmien torjunta.....	7
Työterveyshuollon valvonta	8
Kemikaalivalvonta.....	8
Alkutuotanto ja maatalous	9
Merenkulku.....	9
Markkinavalvonta	10
Valvonnan vaikuttavuus	11
Valvonnan toteuttaminen hankkeina.....	12
Toimivallan käyttö	12
Valvontaa tukeva toiminta.....	13
Koulutus.....	13
Viestintä	14
Tietojärjestelmät	15
Lainsäädännön valmistelu.....	16
Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta.....	16
Valvonnan ohjaus.....	17
Tulosohjaus	17
Muu ohjaus.....	17
Työsuojelupolitiikan valmistelu ja kehittäminen.....	19
Työsuojeluhallinnon voimavarat	20
Yhteistyö ja verkostoituminen	22
Kansallinen yhteistyö.....	22
Kansainvälinen yhteistyö.....	22
Eurooppalainen yhteistyö	23
Pohjoismainen yhteistyö	24
Liitteet	
Työsuojeluhallinnon toiminta numeroina	26
Vuonna 2014 valmistuneet säädökset.....	27

Esipuhe

Työsuojeluvalvontaa on kehitetty vuonna 2014 määrän ja laadun osalta. Määrää koskevat linjaukset on tehty työsuojelun vastuualueiden runkosopimuksessa vuosille 2012–2015. Yhteisymmärrys näyttää muodostuneen siitä, että 30 000 tarkastusta vuodessa on riittävä määrä. Se onkin runkosopimuksen mukainen tavoite vuodelle 2015. Samalla voimavaroja voidaan ja pitää edelleen suunnata valvonnan laatuun. Valvonnan laatua on parannettu esimerkiksi työsuojelun vastuualueiden vertaisarvioinneilla, valvontaohjeilla, valvonnan koordinoitiryhmillä ja Vera-valvontatietojärjestelmällä.

Suomen työsuojeluhallinto arvioitiin syksyllä 2014 myös Euroopan unionin johtavien työsuojelutarkastajien komitean arviointimenetelmää noudattaen. Osana tätä arviointia EU-maiden työsuojeluhallintojen edustajista koottu arviointiryhmä tutustui viikon ajan työsuojeluhallinnon toimintaan.

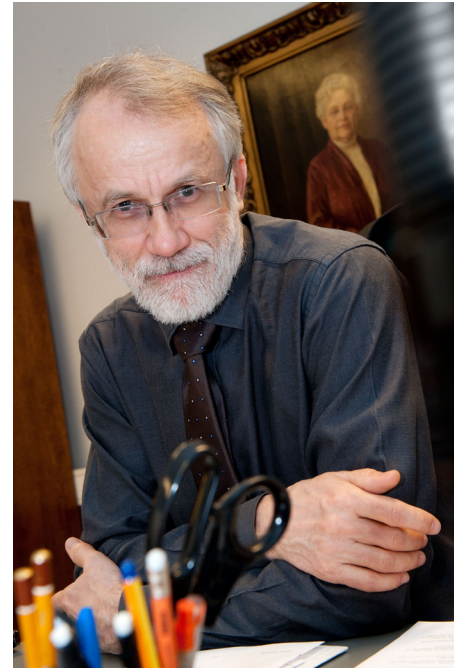
Arvioinnin perusteella Suomen työsuojelujärjestelmä on hyvässä kunnossa ja täyttää sitä koskevat vaatimukset. Työympäristöasiat ovat Suomessa tärkeitä poliittisessa päätöksenteossa. Kolmikantayhteistyö on toimivaa ja tehokasta. Työsuojeluhallinnon strategiat ja keskeiset ammattitautien, työtapaturmien ja kuormituksen vähentämistavoitteet ovat osuvia ja perusteltuja. Työsuojelutarkastajat ovat päteviä, sitoutuneita ja ammattitaitoisia. Vuoropuheluun perustuva tarkastusmenetelmä on tehokas.

Toki kehitettävääkin on. Valvontaa tulisi yhtenäistää ja vähentää erityisesti tarkastajien välisiä eroja. Vaikka työsuojelutarkastusten määrää on lisätty, niiden lukumäärä on arviointiryhmän näkemyksen mukaan kuitenkin melko vähäinen. Pohdittavaksemme annettiin myös kysymys, onko suhde oikea, kun noin puolet resursseista käytetään työterveyden ja -turvallisuuden valvontaan ja yhtä paljon muun työsuojelulainsäädännön valvontaan. Lisäksi raportissa nostetaan esille kysymys yhteistyön lisäämisestä aluehallintoviraston sisällä samoin kuin työsuojeluvalvonnan ja työterveyshuollon välillä.

Arviointiraportti antaa tärkeän näkemyksen työsuojelun kehittämiseksi. Se liittyy asiakokonaisuuteen, johon kuuluvat ministeriön tulevaisuuskausi ja muu hallitusohjelmavalmistelu, työsuojeluosaston Työelämä 2025 -julkaisu sekä työsuojeluvalvonnan toimintaympäristöanalyysi ja runkosuunnitelma 2016–2019.

Euroopan unionissa esillä olleista asioista kaksi ansaitsee tulla mainituksi tässä. Pitkällisen valmistelun tuloksena komissio hyväksyi työterveyttä ja työturvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen kaudelle 2014–2020. EU:n työsuojelulainsäädäntöä arvioitiin laajasti eri menetelmin ja muun muassa tästä syystä komission lainsäädäntöaloitteita oli käsiteltävänä varsin vähän.

Vuosi 2014 oli vaalikauden viimeinen ehyt vuosi. Hallitusohjelman mukaiset asiat ja hankkeet saatettiin loppusuoralle. Sekä työsuojeluosasto että aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ansaitsevat kiitoksen hyvin tehdystä työstä.

Ruova STM

Leo Suomaa
osastopäällikkö, ylijohtaja

Työsuojeluhallinnon toiminta

Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2020 määrittävät työsuojelun pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet. Linjaukset tukevat sosiaali- ja terveysministeriön strategista tavoitetta pidentää elinikäistä työssäoloaikaa kolmella vuodella, ja ne täsmentävät työsuojelun roolia tavoitteen edistämisessä.

Linjauksissa asetetut tavoitteet vuoteen 2020 ovat (verrattuna vuoden 2010 tilanteeseen)

- Ammattitautien määrä vähenee 10 %
- Työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 %
- Työn aiheuttama haitallinen kuormitus vähenee
  - o Koettu fyysinen kuormitus vähenee 20 %
  - o Koettu psyykkinen kuormitus vähenee 20 %

Linjausten toimenpidekokonaisuudet ovat

- Johtaminen työhyvinvoinnin kulmakivi
- Työterveyshuollosta tehokas kumppani
- Yhteistyöstä tietoa, tahtoa ja osaamista
- Viestinnällä vaikuttavuutta
- Hyvä lainsäädäntö perusta työolojen vähimmäistasolle
- Osaava työsuojeluhallinto hoitaa lainsäädännön toimeenpanoa.

Työsuojeluhallinnon ensisijainen tehtävä on valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräyksien noudattamista. Valvonta suunnataan siten, että sen vaikuttavuus on mahdollisimman suuri. Valvontaa toteutetaan pääasiassa työpaikoilla tehtävin tarkastuksin. Muita toimenpiteitä ovat esimerkiksi lupien myöntäminen ja lausuntojen antaminen muille viranomaisille.

Valvonnan lisäksi työsuojeluhallinto antaa ohjeita ja neuvoja työn terveyteen ja turvallisuuteen sekä työsuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi se tekee työsuojeluasioissa tiivistä yhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

Työsuojeluhallinto muodostuu sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastosta sekä aluehallintovirastoissa toimivista työsuojelun vastuualueista.

Työsuojeluosasto ohjaa työsuojelun aluehallinnon toimintaa neljän vuoden runkosopimuksilla sekä vuosittaisilla tulossopimuksilla. Runkosopimuskaudella 2012–2015 valvonnan painopisteitä ovat työelämän pelisääntöjen valvonta ja työurien pidentäminen. Työelämän pelisääntöjen valvonnassa keskeisessä asemassa on harmaan talouden torjuntaan osallistuminen. Työurien pidentämiseksi työpaikoilla tulee olla lainsäädännön edellyttämät toimivat menettelyt turvallisen ja terveellisen työn tekemiseen.

Työsuojeluhallinnon organisaatio

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työsuojeluosasto

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ohjaa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueita, valmistelee ja kehittää työsuojelun lainsäädäntöä sekä työsuojelupolitiikkaa ja huolehtii kansainvälisestä yhteistyöstä työsuojelun alalla.

Valvontayksikkö

- valmistelee työsuojeluvalvonnan tulostavoitteet
- ohjaa työsuojelun alueellista toimintaa
- käsittelee tuotevalvontaan liittyvät viranomaispäätökset.

Säädösyksikkö

- valmistelee työsuojelua koskevat lait, asetukset ja säädökset
- ohjeistaa ja seuraa säädösten toimeenpanoa
- valmistelee EU-säädöksiä soveltamisesta annettavia selvityksiä
- antaa tietoja työehtosopimusten yleissitovuuteen liittyvistä asioista.

Toimintapolitiikkayksikkö

- arvioi, seuraa ja valmistelee työsuojelua ja työhyvinvointia käsitteleviä strategioita ja toimintapolitiittisia linjauksia
- koordinoi työhyvinvointiin liittyvää kehittämistoimintaa
- vastaa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston kansallisista ja EU-tason tehtävistä
- vastaa osaston sisäisistä tukipalveluista.

Aluehallintovirastojen viisi työsuojelun vastuualueetta

Työsuojelun vastuualueet huolehtivat työsuojelun alueellisesta valvonnasta ja ohjauksesta. Keskeisenä tavoitteena on edistää ja ylläpitää työntekijöiden työ- ja toimintakykyä sekä ehkäistä työstä terveydelle aiheutuvia vaaroja ja haittoja. Valvonnan avulla varmistetaan myös työelämän pelisääntöjen toteutuminen työpaikoilla.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden tehtävänä on:

- vastata asiakas- ja viranomaisaloitteisesta työsuojeluvalvonnasta
- selvittää vakavien työtapaturmien, ammattitautien ja työperäisten sairauksien syitä sekä toimia niiden ehkäisemiseksi
- suorittaa tuotevalvontaa
- osallistua työrikosten käsittelyyn.

Työelämän pelisääntöjen valvonta

Työelämän pelisääntöjen valvonnassa keskeisessä asemassa on **harmaan talouden** torjuntaan osallistuminen. Toimintavuonna työsuojeluhallinto osallistui aktiivisesti valtioneuvoston hyväksymän tehostetun harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelman toimeenpanoon erilaisissa työryhmissä lainsäädännön ja viranomaisten yhteistoiminnan kehittämiseksi. Työsuojeluhallinto oli mukana myös laajassa harmaan talouden torjunnan tiedotuskampanjassa ("mustatulevaisuus.fi"). Harmaan talouden torjunnassa valvontayhteistyötä tehtiin erityisesti verottajan, poliisin ja aluehallintoviraston muiden vastuualueiden kanssa.

Osana valtioneuvoston tehostetun harmaan talouden torjunnan toimintaohjelmaa eri viranomaisille on osoitettu lisämäärärahaa harmaan talouden torjuntaan vuosille 2012–2015. Työsuojeluhallinnon saama lisämääräraha on käytetty uusien tilaajavastuulain sekä ulkomaisen työvoiman käytön valvontaan erikoistuneiden tarkastajien palkkaamiseen. Tilajavastuulain valvontaan on palkattu 15 ja ulkomaisen työvoiman käytön valvontaan 5 uutta tarkastajaa.

Tarkastuksen kohde Tarkastusten lukumäärä

Ulkomaalainen työvoima	2 505
Tilajavastuu	1 680
Ajo- ja lepoajat	1 230
Työaikalainsäädäntö	6 619

Työsuojelun vastuualueet valvoivat **ulkomaalaisten työntekijöiden** työnteko-oikeutta ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamista valvonnan kohteiksi valituilla toimialoilla. Osa tarkastuksista toteutettiin yhteistarkastuksina muun viranomaisen (poliisi, verottaja, rajavartiolaitos, alkoholitarkastaja) kanssa. Tarkastuksilla havaitut laiminlyönnit liittyivät usein työaikojen noudattamiseen ja alipalkkaukseen. Rakennusalan valvonnassa toteutettiin rakennusalan koordinaatioryhmässä laadittua suunnitelmaa harmaan talouden torjumiseksi. Valvontaa kohdennettiin muun muassa tunnustekorttia ja veronumeroa koskevien säännösten noudattamisen varmistamiseen.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue valvoi koko maassa lakia tilaajan selvitys-

velvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (tilaajavastuulaki 1233/2006). **Tilajavastuulain** valvonnassa viranomaisyhteistyötä tehdään erityisesti verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön, Eläketurvakeskuksen, poliisin ja tullin kanssa. Vuonna 2014 valvontaa kohdennettiin erityisesti rakennusalalle, teknologiateollisuuteen, logistiikkaan, alkutuotantoon ja kemianteollisuuteen.

Työsuojeluviranomaiset valvovat tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajien **ajo- ja lepoaikoja** valvontadirektiivin (2006/22/EY) mukaisesti yhteistyössä poliisin kanssa niin, että työsuojeluviranomaiset suorittavat valvontaa ensi sijassa yritysten toimitiloissa ja poliisi maantiellä. Vuonna 2014 työsuojeluviranomaiset tarkastivat kuljettajatyöpäiviä yrityksissä yhteensä noin 256 800. Poliisin kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi viranomaisyhteistyötä on tehty tullin ja tavaraliikennelupia myöntävän Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lupayksikön kanssa.

Työaikalainsäädännön toteutumista valvottiin kaikilla niillä tarkastuksilla, joilla se oli tarkoituksenmukaista sekä erityisen suunnatun työaikavalvonnan avulla. Työaikavalvonnassa huomioitiin erityisesti toimihenkilövaltaiset toimialat. Työsuojelun vastuualueet toteuttivat tulossopimuksen mukaisesti myös **määräaikaisten työsuhteiden ja vuokratyövoiman valvontaa** sekä **yhdenvertaisuuslain valvontaa**.

Työurien pidentäminen

Työn ja työolojen aiheuttama haitallinen kuormitus

Psykososiaalinen kuormitus voi aiheutua muun muassa työn sisältöön, työn järjestelyihin tai työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen liittyvistä kuormitustekijöistä. Psykososiaalista kuormitusta valvottiin toimintavuonna yhteensä 6 079 tarkastuksella. Valvonnassa painotettiin erityisesti väkivallan uhkaan liittyviä hallintamenettelyjä, joita valvottiin 6 071 tarkastuksella sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisemiseen tarkoitettuja hallintamenettelyjä, joita valvottiin 5 475 tarkastuksella. Valvontahavaintojen perusteella psykososiaaliseen kuormitukseen liittyviä riskejä ei usein osata ottaa huomioon riskien arvioinnissa. Myöskään työterveyshuollon osaaminen ei aina riitä tukemaan työpaikkaa psykososiaalisten riskien hallinnassa.

Fyysistä kuormitusta valvottiin erityisesti käsin tehtäviin nostoihin ja toistotyöhön liittyen. Valvontaa koh-

Stressi hallinnassa! -kampanja kampittaa työperäistä stressiä

Huhtikuussa 2014 käynnistyi Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston kaksivuotinen Stressi hallinnassa! -kampanja. Toimintaa koordinoi Suomessa sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto. Kampanjaa toteutetaan yhdessä työmarkkinajärjestöjen ja muiden työelämän vaikuttajien kanssa.

Kampanjan tarkoituksena on kiinnittää huomiota työn aiheuttaman stressin ehkäisyyn ja hallintaan sekä osoittaa, että psykososiaalisia riskejä on mahdollista hallita aivan samoin kuin muita työterveys- ja työturvallisuusriskejä.

Stressi on toiseksi yleisin työhön liittyvä terveysongelma Euroopassa. On arvioitu, että yli puolet menettetyistä työpäivistä liittyy stressiin ja muihin psykososiaalisiin riskeihin. Lyhytkestoinen stressi ei yleensä ole haitallista, mutta pitkäkestoisena se voi aiheuttaa vakavia psyykkisiä ja fyysisiä ongelmia.

Kampanja levittää tietoa stressin syistä, vaikutuksista ja keinoista sen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Aineistojen ja työkalupakkien avulla halutaan tarjota ideoita ja helpottaa työstressiä ehkäisevien toimien käynnistämistä työpaikoilla.

Kampanjaan voivat osallistua kaikki työyhteisöt ja yksityishenkilöt esimerkiksi levittämällä kampanjamateriaalia, järjestämällä tilaisuuksia tai jakamalla omia, hyväksi todettuja keinoja työstressin ehkäisyyn ja hallintaan.

Kertomusvuonna kampanjan aluetilaisuuksia toteutettiin yhdessä Työpaikkojen työhyvinvointiverkoston alueverkostojen, Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ergonomiaverkoston, työsuojelun vastualueiden ja teemaan liittyvien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kampanjassa otettiin käyttöön myös sosiaalinen media viestinnän tehostamiseksi. Keinoja stressin hallintaan voi jakaa kampanjan Facebook-sivulla [Stressi hallinnassa](#) ja Twitter-tilillä [@STM_stressi](#).

Kampanjan verkkosivut ovat osoitteessa www.riskithaltuun.fi.

Ruuva EU-OSHA

dennettiin muun muassa sosiaali- ja terveystalouteihin, siivoukseen, kiinteistöhuoltoon, elintarvikkeiden valmistukseen sekä kuljetukseen ja varastointiin. Valvonnan varmistettiin, että työpaikoilla on toimivat käytännöt fyysisen kuormituksen hallintaan. Käsintehdyistä nostoja käsiteltiin 7 533 tarkastuksella ja toistotyötä 1 814 tarkastuksella.

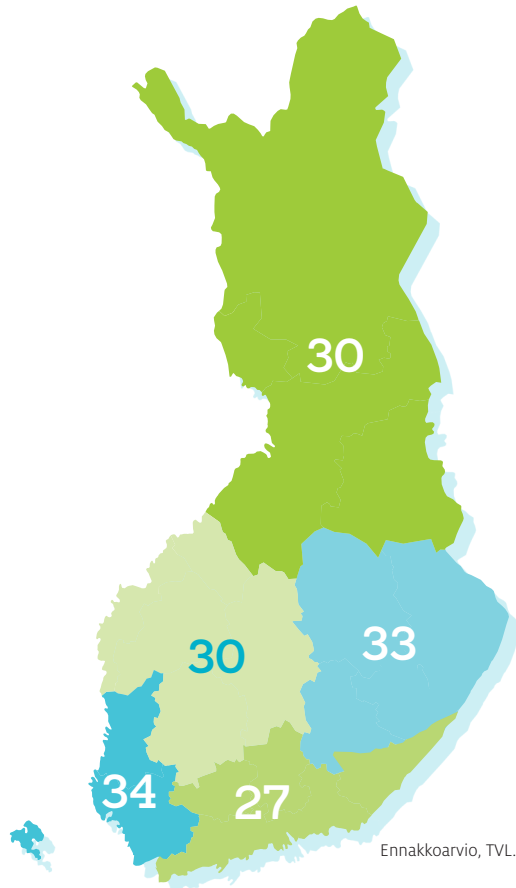
Työtapaturmien torjunta

Yksi työsuojeluhallinnon strategisista tavoitteista on alentaa työpaikatapaturmataajuutta 25 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2020. Tapaturmataajuus ei kuitenkaan juurikaan ole muuttunut vuoden 2010 jälkeen.

Palkansaaajien työpaikkatapaturmataajuuden kehitys vuodesta 2010 (lukumäärä miljoonaa työtuntia kohden).

2010	2011	2012	2013	2014*
30,2	31,2	30,4	29,6	29,3

* Ennakkotieto, Lähde: TVL.

Työpaikkatapaturmien taajuus työsuojelelun vastualueittain vuonna 2014.

Vuonna 2014 työsuojeleluosasto teetti esiselvityksen modernin tapaturmaohjelman suunnittelun ja mahdollisen käynnistämisen tueksi. Esiselvityksen pohjalta tehtävien toimenpiteiden valmistelu jatkuu vuonna 2015.

Työsuojeleluvalvonnassa tarkastustoimintaa kohdennettiin tapaturmavaarallisille toimialoille. Tarkastuksilla valvottiin työpaikkojen turvallisuuden hallinnan

menettelyjä ja työoloja. Valvontahavaintojen mukaan tapaturmavaarat tunnistetaan melko hyvin, mutta toimenpiteiden toteuttamisessa esiintyy merkittäviä puutteita. Perinteisiä, kuten koneturvallisuuteen liittyviä tapaturmavaaroja esiintyy edelleen työpaikoilla. Yhteisten työpaikkojen lisääntyessä tiedonkulun merkitys vaarojen arvioinnissa korostuu.

Työsuojeleluviranomaisen tutkii tietoonsa tulleet vakavat työpaikkatapaturmat. Vakavalla työpaikkatapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, josta on aiheutunut vahingoittuneelle vaikealaatuinen vamma, kuten leikkaushoitoa vaativa luunmurtuma tai pysyvä vamma. Tapaturmien ilmoittamisessa viranomaiselle on edelleen suuria puutteita. Työpaikkatapaturmia tutkittiin kertomusvuonna 1 210 kappaletta.

Työterveyshuollon valvonta

Työsuojelelu vastualueet valvovat, että työpaikoilla on ajantasainen työterveyshuoltosopimus, työpaikkaselvitys ja sen perusteella tehty toimintasuunnitelma. Lisäksi valvotaan, että terveystarkastukset erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä on tehty.

Työterveyshuoltoa valvottiin kaikilla viranomaisaloiteisilla tarkastuksilla, joilla se tarkastuksen luonteeseen sopi. Työterveyshuoltoa käsiteltiin kaikkiaan 10 353 tarkastuksella. Valvonnassa tuli esille, että työterveyshuoltosopimus on yleensä olemassa, mutta työterveyshuolto- palveluiden sisällössä oli puutteita. Työpaikkaselvitysten laadussa ja asiasisällössä esiintyi huomattavaa vaihtelua eri palveluntuottajien kesken. Toisaalta työterveyshuollon asiantuntemusta ei aina osattu hyödyntää työpaikalla. Työterveyshuollon valvonnassa vastualueet tekivät yhteistyötä aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeus- turva ja luvat -vastualueiden kanssa.

Kemikaalivalvonta

Kemikaaliriskien hallinnan ja kemikaalien turvallisen käytön varmistaminen työpaikoilla on yksi runkosopimuskauden 2012–2015 valvonnan vaikuttamiskohteista. Vuonna 2014 aloitettiin valtakunnallisen metallintyöstönesteiden kaksivuotisen valvontahanke. Hankkeen tarkoituksena on ohjata metallintyöstönesteiden asianmukaista valintaa ja käyttöä sekä lisätä tietoisuutta kemikaaleista ja niiden käyttöön liittyvien riskien hallinnasta. Hankkeessa välitetään myös tietoja valvonnassa havaituista määräysten vastaisista kemikaaleista tai kemikaaleja sisältävistä laitteista tai esineistä Turval-

lisuus- ja kemikaalivirasto Tukesille. Hankkeen aikana tehdään 600 tarkastusta noin 300 valvontakohteessa.

Kemikaalivalvontaan liittyvissä asioissa oli aiempaa enemmän sekä kansallista että kansainvälistä yhteistyötä. Lainsäädäntömuutosten lisäksi yhteistyötä on lisännyt tarve kohdella toiminnanharjoittajia mahdollisimman yhdenvertaisella tavalla koko EU-alueella.

Työsuojeluhallinnon kemikaalivalvonnan asiantuntijaverkosto jatkoi työskentelyään toimintavuonna. Kemiallisten tekijöiden valvontaohje julkaistiin loppuvuodesta 2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö on rahoittanut osana Työhyvinvointifoorumin toimintaa Työterveyslaitoksen ylläpitämää ja kehittämää [Kemikaalivih](#)-sivustoa. Työsuojeluosasto oli mukana käynnistämässä myös kaksivuotista kemikaaliriskien hallinta kuntoon -tutkimushanketta. Hankkeen tavoitteena on tunnistaa ja asettaa tärkeysjärjestykseen merkittävimmät työperäiset kemikaalialtisteet sekä tilanteet, joissa kemikaaleille altistutaan ja kehittää keinoja altistuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi.

Lisäksi muita kansalliseen kemikaaliohjelmaan KELO 2020 liittyviä tehtäviä toteutettiin yhdessä muiden yhteistyötahojen kanssa. Esimerkiksi Tukesin kanssa kehitettiin REACH-lainsäädäntöön liittyvää ohjeistusta ja työkaluja, joiden avulla voi tarkistaa, ovatko kemikaaliriskit hallinnassa työpaikalla.

Kemikaalien CLP-asetuksen mukaiset varoitusmerkinnät.

Alkutuotanto ja maatalous

Toimintavuonna aloitti Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue maatalousalan työsuojeluvalvonnan koordinoinnin. Käytännössä vastuualue koordinoi maatalousalan valvontaan liittyvää valtakunnallista sidosryhmäyhteistyötä, viestintää ja tiedotusta sekä osallistuu valvonnan koulutuksen, suunnittelun ja ohjeistuksen laadintaan. Sidosryhmäyhteistyön ja viestinnän osalta keskeistä on sidosryhmiltä saatavien tietojen hyödyntäminen valvonnassa ja toiminnan kehittämiseksi sekä yhteistyön ja tiedonvaihdon edistäminen alan toimijoiden kesken.

Maatalouden rakennekehitys on johtanut maatalojen lukumäärän laskuun ja keskikoon suurentumiseen. Lisäksi rakennekehityksen seurauksena aiemmin maatalouteen liittyneet elinkeinot ovat muotoutuneet yhä itsenäisemmiksi toimintoiksi.

Alkutuotannon valvonta kohdistui toimintavuonna perinteisen kasvinviljelyn ja kotieläintalouden lisäksi puutarhaviljelyyn, matkailuun, puun kasvatukseen ja korjuuseen, turvetalouteen, bioenergian tuotantoon, turkisten kasvatukseen, marjanviljelyyn, kalastukseen, elintarvikkeiden jalostukseen ja maataloutta palveleviin toimintoihin. Lisäksi alkutuotannon valvonnassa tarkastettiin muun muassa ulkomaalaisten työnteko-oikeutta Suomessa, ajo- ja lepoaikoja, kausityövoimaa, nuoria työntekijöitä ja tilaajavastuulain noudattamista.

Alkutuotannon valvonnassa on otettava huomioon alan toimintojen riippuvuus luonnonolosuhteista, etäisyyksistä aiheutuvat saatavuusongelmat esimerkiksi työterveyshuollon palveluissa ja kausityövoiman suuri määrä.

Vuonna 2014 alkutuotantoon tehtiin yli 500 tarkastusta. Tarkastusten yhteydessä annetuista velvoitteista kehotusten osuus oli noin 25 prosenttia velvoitteiden kokonaismäärästä.

Merenkulku

Merenkulun työsuojeluvalvonta muodostui edellisen vuoden tapaan merityösertifikaatteihin liittyvistä tarkastuksista sekä alusten määräaikaisten tarkastusten suorittamisesta. Keskeiset työsuojeluongelmat liittyvät edelleen pienten miehistysten aiheuttamiin suurin työtuntimääriin ja väsymykseen. Valvonnassa onkin kiinnitetty huomiota riittäviin lepoaikoihin ja tehtyihin työtunteihin. Aluksia tarkastettiin toimintavuonna 128, joista pieniä alle 200 bruttovetoisuuden aluksia oli 96.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n merityöyleis-sopimus tuli kansainvälisesti voimaan vuonna 2013. Se edellyttää kaikkien kansainvälisessä liikenteessä olevien alusten satamavaltiotarkastuksia. Tarkastukset kohdistuvat merenkulkijoiden työ- ja elinympäristöön sekä työsuhteisiin. Suomessa tehtiin ensimmäiset näistä tarkastuksista kertomusvuonna.

Merenkulun työsuojeluvantaa tehdään osittain yhteistyössä merenkulun turvallisuusviranomaisten kanssa, ja etenkin tiedon kulku on pyritty pitämään avoimena.

Syksyllä 2014 muutettiin lakia, joka koskee laiva-väen työ- ja asuinympäristöä sekä ruokahuoltoa aluk-sella (395/2012). Tämän lain perusteella työsuojelu-viranomaisen on tarkastettava kaikki kansainvälisessä liikenteessä olevat alukset kolmen vuoden määrävälein samoin kuin kaikki kotimaan liikenteen alukset, jotka ovat bruttovetoisuudeltaan yli 200. Muutoksella täs-mennettiin ja joustavoitettiin merityösertifikaatin myön-tämiseksi edellytetyt, erityisesti väliaikaisen merityö-sertifikaatin myöntämiseen liittyviä tarkastuksia.

Markkinavalvonta

Markkinoilla olevien koneiden, laitteiden ja henkilö-n-suojainten on vastattava lainsäädännön asettamia vaati-muksia. Työsuojeluviranomaisten tehtäviin kuuluu valvoa työssä käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmu-kaisuutta. Markkinavalvonnan toimenpiteitä tehdään sekä työsuojelun vastuualueilla että työsuojeluosastolla.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet tekivät 490 markkinavalvontatarkastusta, jotka kos-kivat koneita ja henkilönsuojaimia. Näistä sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston käsiteltäväksi siirtyi kolme tapausta. Vastuualueilta siirtyvien markki-navalvontatapauksen lisäksi ministeriöön tulee käsitel-täväksi markkinavalvontatapauksia myös muilta tahoil-ta. Ministeriö sai päätökseen vuoden aikana yhteensä 20 tapausta, joista kahdeksassa kiellettiin teknisen laitteen luovuttaminen markkinoille tai käyttöön.

Työsuojeluosasto ohjaa edelleen aluehallintoviras-tojen markkinavalvontaa ja vastaa markkinavalvonta-verkostojen toiminnasta. Työsuojeluosasto osallistui kansalliseen yhteistyöhön muiden markkinaviran-

omaisten kanssa ja kansainväliseen yhteistyöhön muun muassa EU:n jäsenmaiden markkinavalvontaviran-omaisten yhteistyöryhmissä.

Vuoden 2014 aikana markkinavalvontaa toteutetiin EU:n akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetuksen (765/2008/EY) eri tuoteryhmille laadittujen markkina-valvontaohjelmien mukaisesti.

Valtakunnallinen **henkilönsuojainten markkinaval-vonta** kohdistui hitsausmaskeihin ja niiden suodat-timiin (laseihin), hitsaajien suojavaatetukseen ja hengityksensuojaimista suodattaviin puolinaamareihin. Tarkastetuista tuotteista noin 60 prosentissa merkinnät ja käyttöohjeet täyttivät vaatimukset.

Työsuojeluhallinto toteutti vuoden 2014 aikana valtakunnallisen **nostoapuvälineiden** valvontaohjelman. Valvonnan kohteena olivat kaikentyyppiset nostoapu-välineet. Noin puolessa tarkastetuista nostoapuvälineis-tä oli jotain huomautettavaa.

Vuonna 2013 aloitetussa kaksivuotisessa valvonta-hankkeessa työsuojelun vastuualueet tarkastivat maa- ja metsätaloudessa **polttopuiden valmistuksessa käytet-tävien koneiden** vaatimustenmukaisuutta. Tarkastuksilla tehty yleishavainto oli, että käyttäjät olivat muokanneet koneita eli esimerkiksi poistaneet suoja ja tehneet suo-jiin aukkoja. Puutteita oli muun muassa käyttöohjeissa, liikkuvien osien suojauksessa, turvaetäisyyksissä ja hä-täpysäytyksessä.

Vuonna 2014 jatkui kaksivuotinen valvontahanke, jossa työsuojelun vastuualueet tarkastivat myynnissä ja näytteillä olevien sekä työpaikoilla olevien **konei-den merkintöjä, ohjeita ja vaatimustenmukaisuus-vakuutuksia**. Tarkastetut koneet oli valmistettu vuo-den 2009 jälkeen, eli uuden konedirektiivin sovel-tamisaikana, ja ne olivat varsinaisia koneita, kone-yhdistelmiä, vaihdettavia laitteita, turvakomponent-teja, nostoapuvälineitä tai nivelakseleita. Yli puolesta tarkastetuista käyttöohjeista löytyi puutteita. Etenkin ruotsinkielisiä ohjeita ja vaatimustenmukaisuus-vakuutuksia puuttui.

Lisäksi vuonna 2014 työsuojelun vastuualueet tar-kastivat Suomessa myynnissä olevia **pienkuormaajia** ja niiden turvakattoja. Tarkastetuista pienkuormaajista 30 prosentissa ei ollut asianmukaista turvakattoa ja yhdes-sä ei ollut CE-merkintää. Lisäksi puutteita oli merkin-nöissä ja asiakirjoissa.

Ruva: Riina Hautala

Valvonnan vaikuttavuus

Työsuojeluvalvonnan tavoitteena on saada aikaan vaikutuksia sekä yhteiskunnan että työpaikkojen tasolla. Työsuojeluvalvontaa toteutetaan viranomaisen tai asiakkaan aloitteesta. Valvontahavaintojen mukaan työsuojeluasioiden huomioon ottamista yrityksissä edistävät toimiala- ja työnantajajärjestön jäsenyys sekä koulutuksiin osallistuminen, valvontahankkeista tiedottaminen ja valvonnan yhteistyö alan järjestöjen kanssa.

Viranomaisaloitteisen valvonnan kohdentamista tarkennetaan vuosittain tietojärjestelmistä saatavien tietojen ja valvonnan havaintojen perusteella. Alueellisesti valvonnan kohdentamista käsitellään myös työsuojelun vastuualueiden asettamissa alueellisissa työsuojelulautakunnissa, joissa ovat edustettuina työmarkkinaosapuolet ja muut keskeiset alueelliset toimijat.

Asiakasaloitteinen valvonta perustuu asiakasyhteydenottoihin. Niihin vastattiin kertomusvuonna kattavasti asetettuja palveluiden toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen. Asiakasyhteydenottojen määrän seuranta perustuu kahteen viikon mittaiseen otokseen, joiden perusteella arvioitiin yhteydenottojen kokonaismäärä. Asiakasyhteydenottoja oli vuonna 2014 noin 40 800. Asiakasyhteydenotoista noin puolet liittyi työsuhteasioihin ja noin kolmannes työolosuhdeasioihin. Asiakasaloitteisia tarkastuksia tehtiin noin 1 800. Tarkastuksista 1 200 tehtiin työpaikoilla ja 600 toimistolla asiakirjojen perusteella. Toimistolla voidaan tarkastaa niitä työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvia asioita, joiden lainmukaisuus voidaan todentaa saatujen asiakirjojen perusteella. Tällaiset tarkastukset voivat liittyä esimerkiksi työsuhteen ehtoihin tai häirintätapauksiin.

Runkosopimuskaudella 2012–2015 tavoitteena on lisätä hallitusti tarkastusten kokonaismäärää laadusta tinkimättä. Tarkastusten kokonaismäärä nousi hieman edellisestä vuodesta, vuonna 2014 tarkastuksia tehtiin noin 26 600. Myös työpaikalla tehtyjen tarkastusten ja tarkastettujen valvontakohteiden määrät nousivat edellisvuodesta. Tarkastukseen työpaikalla käytetty aika laski edellisvuoteen verrattuna.

Valvonnan vaikuttavuutta pyritään lisäämään myös viestinnän keinoin. Viestinnällä on mahdollista tavoittaa huomattavasti suurempi määrä työpaikkoja kuin tarkastuksilla. Viestinnän tavoitteena on tukea valvontaa työpaikkojen omaehtoisen työsuojelutyön lisäämiseksi. Kertomusvuonna keskityttiin erityisesti työsuojeluhallinnon verkkopalvelun kokonaisuudistukseen.

Työpaikkatarkastukset vuosina 2010–2014

(viranomaisaloitteiset ja asiakasaloitteiset yhteensä)	2010	2011	2012	2013	2014
Työpaikkatarkastusten lukumäärä	20 200	22 300	22 500	22 340	24 145
Tarkastetut valvontakohteet	14 162	15 983	18 700	20 700	21 779
Tarkastukseen työpaikalla keskimäärin käytetty aika (tuntia)	2,0	1,7	1,6	1,7	1,5

Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, työsuojeluosasto

Valvonnan toteuttaminen hankkeina

Valvontaa toteutettiin hankkeina runkokauden 2012–2015 tavoitteiden mukaisesti sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Vuonna 2014 valtakunnallisissa hankkeissa valvottiin kunta-alaa, puhelinmyyntiyrityksiä, kuljetusalaa ja kemikaalipuolella metallintyöstönesteitä. Lisäksi valvontaa tehtiin valtakunnallisesti yhteisillä teemoilla rakennus- ja markkinavalvonnassa. Alueellisella tasolla hankkeet on organisoitu tulostavoitteiden teemojen mukaisesti. Valvontahankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä muiden vastuualueiden kanssa on yhdenmukaistanut valvonnan toimintatapoja ja tulkintoja. Hankkeiden onnistumisen kannalta ratkaisevaa on, että hankkeessa mukana olevat sitoutuvat noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja.

Valvontahankkeiden suunnitelmallisen viestinnän ja sidosryhmätyön avulla on pyritty lisäämään valvonnan vaikuttavuutta. Rakennusalan valvontahankkeen vaikuttavuustutkimuksen tulokset tukevat viestinnän merkitystä vaikuttavuuden lisäämisessä. Samansuuntaisia havaintoja on saatu myös kunta-alan valvontahankkeen vaikuttavuustutkimuksen väliraportissa.

Hankkeista tiedottaminen ennakoon sekä hankkeiden tuloksista tiedottaminen yleisesti ja joissakin hankkeissa kohdennetusti sidosryhmille on lisääntynyt aikaisemmista vuosista.

Toimivallan käyttö

Työsuojeluviranomainen valvoo työsuojelusäädösten noudattamista. Tärkeimmät työsuojelua koskevat lait ovat työturvallisuuslaki, työsopimuslaki, työaikalaki, työterveyshuoltolaki sekä laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Kaikkiaan

työsuojeluviranomainen valvoo yli sadan säädöksen noudattamista.

Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön. Toimintaohjeen työsuojelutarkastaja voi antaa kaikista työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvista asioista. Kehotus ja sitä mahdollisesti seuraava velvoittava päätös sen sijaan voidaan antaa vain tietyissä, laissa säädetyissä asioissa. Vuonna 2014 työsuojelutarkastajat antoivat noin 55 200 toimintaohjetta tarkastetuille työpaikoille. Kehotuksia työsuojelutarkastajat antoivat kertomusvuonna 7 900. Toimintaohjeiden määrä nousi ja kehotusten määrä laski vuoden 2013 tasosta, jolloin annettiin noin 49 700 toimintaohjetta ja noin 8 200 kehotusta.

Työsuojeluviranomainen voi velvoittaa työnantajaa ja muita asianosaisia poistamaan säännösten vastaisen olotilan. Tällöin työpaikalle annetaan velvoittava päätös ja sen toteuttamiseksi asetetaan määräaika. Näitä annettiin kertomusvuonna noin 230.

Työsuojeluviranomainen voi tehdä myös päätöksen, jolla kielletään vaaraa aiheuttavan koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen tai työmenetelmän käyttäminen tai työnteon jatkaminen, jos näistä aiheutuu hengen tai terveyden menettämisen vaara. Tällöin on kyseessä käyttökielto. Käyttökieltoja annettiin kertomusvuonna 50.

Tilajavastuulain valvonnassa tarkastusten seurauksena käynnistettiin laiminlyöntimaksuprosessi 64 tapauksessa. Tilajavastuun laiminlyöntimaksujen suuruus oli yhteensä 355 500 euroa.

Työsuojeluviranomaiset tekivät ilmoituksia poliisille esitutkintaa varten vuonna 2014 yhteensä 405, vastaava luku vuonna 2013 oli 513. Lausuntoja poliisille ja syyttäväviranomaisille annettiin kertomusvuonna 542. Lausunnoista 206 koski työturvallisuusrikosta tai -rikkomusta.

Valvontaa tukeva toiminta

Työsuojeluvalvontaa tukeva valtakunnallinen toiminta on keskitetty Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä toimivaan tukipalveluyksikköön Tupaan. Työsuojelun tukitoimintoja ovat työsuojelun vastuualueiden yhteiset tietojärjestelmät, koulutus ja viestintä, joiden johtokuntina toimivat valtakunnalliset koordinaatioryhmät. Niissä ovat edustettuina kaikki työsuojelun vastuualueet sekä työsuojeluosasto.

Koulutus

Kertomusvuonna työsuojeluhallinnon koulutusjärjestelmää selkiytettiin ja tarkennettiin. Koulutusjärjestelmä koostuu kolmesta kokonaisuudesta: valvonnan perusosaaminen, syventävä osaaminen sekä ajankohtais- ja päivittävä osaaminen. Kaikissa kokonaisuuksissa käytetään monipuolisia koulutusmenetelmiä.

Kaikki uudet tarkastajat sekä tarvittaessa lakimiehet ja esimiehet saavat noin puoli vuotta kestäväen perus-

koulutuksen. Tarkastajan peruskoulutuksen suorittaminen varmistaa valvonnan perusosaamisen ja antaa valmiuden toimia tarkastajan tehtävässä. Kertomusvuonna jatkui edellisenä vuonna alkanut peruskoulutus ja alkoi yksi uusi tarkastajille suunnattu peruskoulutus. Lisäksi järjestettiin peruskoulutus ja jatkokoulutus valvonnan tukihenkilöille.

Valvonnan osaamista syventämään on valmisteltu koulutukset valituille aihealueille. Vuonna 2014 valmistuivat suunnitelmat koneiden markkinavalvonnan, henkilösuojainten markkinavalvonnan sekä työsuhteasioiden valvonnan syventävistä koulutuksista. Näistä toteutettiin kertomusvuonna kaksi ensin mainittua. Lisäksi toteutettiin edellisvuonna suunnitellut syventävät koulutukset työtaturman tutkinnasta ja häirinnän, epäasiallisen kohtelun sekä yhdenvertaisuuden ja syrjinnän valvonnasta.

Ajankohtais- ja päivittävän koulutuksen sisällöt kytkeytyvät ajankohtaisiin muutoksiin esimerkiksi lainsäädännössä ja valvontaohjeissa.

Koulutustilaisuuksia järjestettiin yhteensä 26. Veratietojärjestelmän käyttökoulutuksia oli 85.

Kuvat: Riina Hautala

Viestintä

Verkkopalvelu tyosuojelu.fi on työsuojeluhallinnon tärkein viestintäkanava. Vuonna 2014 sivustolla käytiin yli 1,2 miljoonaa kertaa. Kävijöitä oli kuukausittain yli 50 000. Eniten sivustolta haetaan työsuohdeasioihin liittyvää tietoa.

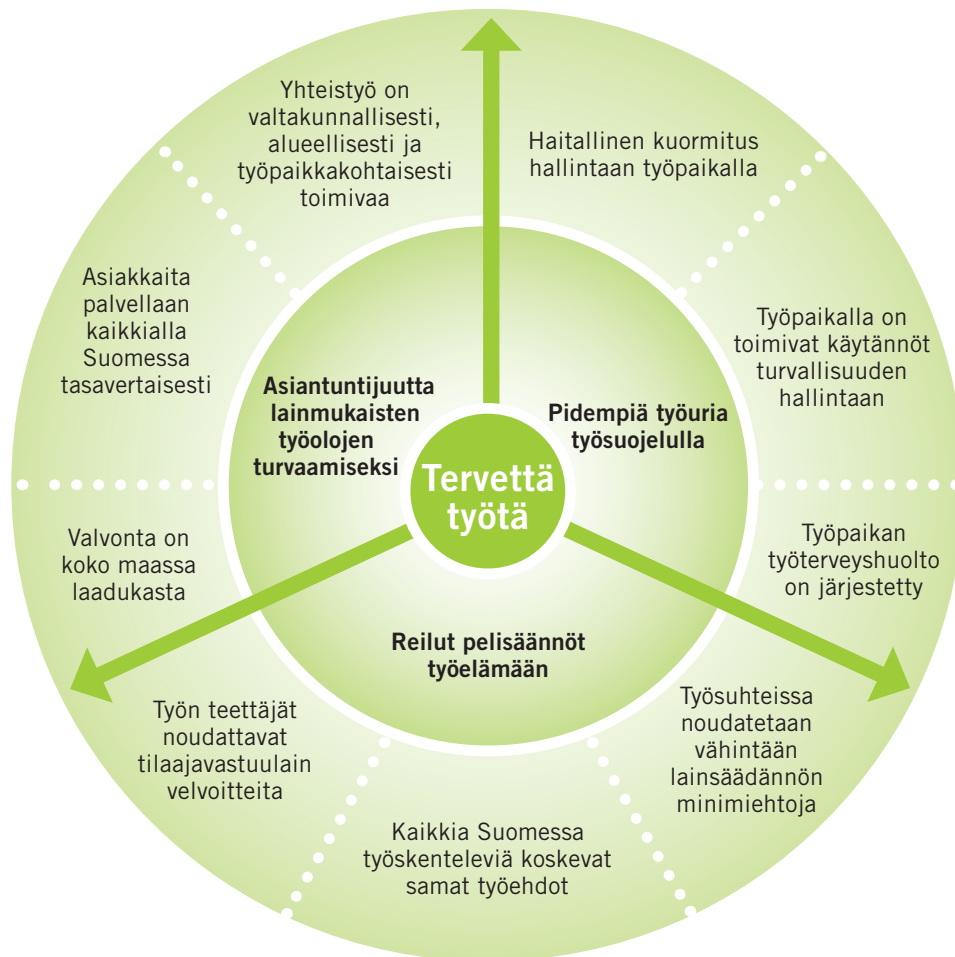
Vuonna 2014 jatkettiin työsuojeluhallinnon verkkopalvelun kokonaisuudistusta, jossa kehitetään verkkopalvelun rakennetta ja sisältöä käyttäjien tarpeet huomioon ottaen.

Tupa toteuttaa työsuojelun vastuualueiden yhteistä viestintää muun muassa työpaikka- ja mediatiedottein. Kertomusvuonna viestittiin erityisesti rakennusalan valvonnasta.

Henkilöstö- ja sidosryhmälehti Ts-nyt ilmestyi vuonna 2014 neljä kertaa. Lehden teemoina olivat työsuohdevalvonta, työtapaturmien tutkinta, haitallisen kuormituksen valvonta ja työsuojelutarkastus.

Työpaikkojen käyttöön suunnatut oppaat ja esitteet ovat osa työsuojelun vastuualueiden viestintää. Painotuotteita voi tilata [julkaisumyynnin verkkokaupasta](#). Pääosa julkaisuista on saatavana verkkokaupassa sähköisessä muodossa.

Työsuojeluasioista viestitään myös Työsuojelunäyttelyn keinoin. Työsuojelunäyttelyssä kävijä saa työsuojelualan tietoa ja opastusta ja pääsee esimerkiksi itse kokeilemaan erilaisia apuvälineitä ja henkilönsuojaimia. Näyttelyn suosio on pysynyt vakaana. Vuonna 2014 opastettuja ryhmiä näyttelyssä kävi 195.

Työsuojeluhallinnon ydinviestit on määritelty osana työsuojelun vastuualueiden viestinnän linjauksia runkokaudelle 2012–2015.

Valtimo-hanke päättyi, työ Veran kanssa jatkuu

Työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuteen ja valvonnan tuottavuuden lisäämiseen tähtäävä tietojärjestelmähanke Valtimo päättyi lokakuun lopussa 2014.

Vuonna 2008 alkaneen Valtimo-hankkeen tavoitteena oli rakentaa helppokäyttöiset, keskeisiä prosesseja tukevat työvälineet työsuojeluvalvontaan, sen suunnitteluun ja seurantaan sekä asiointiin (Vera valvonta, Vera raportointi ja Vera asiointi).

Valtimo-hankkeessa syntynyt Vera-tietojärjestelmä rakentui pala kerrallaan. Ensimmäinen osa Vera valvonnasta otettiin käyttöön vuonna 2011, ja sen viimeiset osat valmistuivat kesällä 2014. Vuoden 2014 lopussa Vera valvonnalla oli tehty noin 42 800 tarkastuskertomusta.

Työsuojeluvalvonnan seurannan ja raportoinnin työväline Vera raportointi otettiin käyttöön vuonna 2013. Vuonna 2014 kehitettiin Vera-tietojärjestelmän sähköistä asiointia työnantajille.

Työsuojelunäyttelyn toiminta on valtakunnallista. Tampereella toimivan pysyvän näyttelyn ohella oleellinen toimintatapa on osallistua erilaisiin messu- ja näyttelytapahtumiin ympäri maata. Vuonna 2014 Työsuojelunäyttely osallistui 11 ulkopuoliseen tapahtumaan.

Kuva: Riiina Hautala

Näyttelyhoitaja Unto Kärkkäinen esittelee messuosastolla kuulonsuojainten melunvaimennuskäytä.

Tietojärjestelmät

Tupa vastaa työsuojeluvalvonnan tietojärjestelmien toimivuudesta. Keskeisimpiä tehtäviä ovat tietojärjestelmien kehittämisen ja ylläpidon koordinointi, järjestelmäpäivitykset, käyttäjien tukeminen ongelmatilanteissa, sopimusten hallinta sekä yhteydenpito tietojärjestelmätoimittajien kanssa.

Valvontatietojärjestelmän kehittämishanke Valtimo toteutettiin yhteistyössä työsuojeluosaston ja työsuojelun vastuualueiden kanssa. Hanke päättyi lokakuun lopussa 2014. Vuoden 2014 aikana järjestettiin yhteistyössä työsuojeluosaston kanssa valvontatietojärjestelmän ylläpito-organisaatio, joka vastaa myös tietojärjestelmän jatkokehittämisestä.

Syksyllä 2014 käynnistettiin hanke työsuojelun asiakirjahallinnan uudistamiseksi tukemaan tulevaa sähköistä asiointia. Hanke jatkuu vuosina 2015–2016.

Vuonna 2014 kehitettiin erityisesti valvontatietojärjestelmän sähköistä asiointia työnantajille, otettiin käyttöön uusi järjestelmä ulkomaalaistarkastajille sekä hankittiin uusi ajo- ja lepoaikavalvonnan digitaalisten ajopiirturitietojen analysointiohjelma.

Lainsäädännön valmistelu

Kansallista ja EU-tasoista työsuojelulainsäädäntöä valmistellaan työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa (TTN) yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt esittivät vuonna 2013 allekirjoittamassaan työllisyys- ja kasvusopimuksessa, että nuoria koskevat työturvallisuussäädökset tarkistetaan nuorten perusteettomien työllistymisen esteiden poistamiseksi. Kertomusvuonna asiaa selvitettiin kolmikantaisesti, eikä lainsäädännössä havaittu olevan perusteettomia esteitä nuorten työllistymiselle. Samassa yhteydessä käytiin läpi myös nuoria koskevien työsuojelusäädösten mahdollisia muutostarpeita. Marraskuussa 2014 tuli voimaan asetus, jolla tehtiin muutoksia sosiaali- ja terveysministeriön nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta annetun asetuksen liitteeseen.

Asbestin purkua koskevien säännösten kokonaisuudistukseen liittyen valmisteltiin hallituksen esitykset laiksi ja asetukseksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista.

ILO:n työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevan yleissopimuksen johdosta annettu laki (996/2013) vahvistettiin joulukuussa 2013. Lain voimaantulosäännöksen mukaan tietyt lain säännökset tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana. Tämä valtioneuvoston asetus annettiin joulukuussa 2014.

Haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista annettiin sosiaali- ja terveysministeriön asetus (268/2014). Lisäksi julkaistiin asetuksen soveltamiseen liittyvä sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu HTP-arvot 2014. Kemikaalien pakkaamiseen ja merkitsemiseen liittyvän CLP-asetuksen takia valmisteltiin teknisiä muutoksia eräisiin direktiiveihin.

Kertomusvuonna käynnistyi myös biologisia tekijöitä koskeva kolmikantainen valmistelutyö valtioneuvoston päätöksen työntekijöiden suojelemisesta työhön liittyvältä biologisten tekijöiden aiheuttamalta vaaralta (1155/1993) uudistamiseksi kokonaan. Työpaikan fyysikaalisten tekijöiden osalta jatkettiin joulukuussa 2013 alkanutta kolmikantaista valmistelua koskien sähkömagneettisten kenttien direktiivin (2013/35/EU) kansallista voimaansaattamista.

Kertomusvuonna jatkettiin panostajalain uudistamista tavoitteena räjäytystyöhön liittyvien työturvallisuusriskien vähentäminen. Uudistuksella on yhtymäkohtia yleiseen turvallisuuteen. Tärkeimmät

Ruoka: Timo Penttinen

Räjäytystyössä on varmistettava myös työmaan ulkopuolisten alueiden turvallisuus.

uudistettavat kokonaisuudet liittyvät panostajan pätevyyskirjan myöntämisen ja peruuttamisen edellytysten tarkempaan määrittelyyn. Samassa yhteydessä ajantasaistetaan myös panostajien koulutusta. Hallituksen esitys on tarkoitus viedä eduskunnan käsittelyyn syksyn 2015 aikana.

Harmaan talouden vähentämiseksi valmisteltiin viiranomaisten tiedonvaihdon esteiden purkamista koskeva hallituksen esitys. Sen jatkovalmistelu siirtyi vuodelle 2015, koska siihen liittyen on erikseen selvítettävä henkilötietojen käsittely työsuojeluhallinnossa.

Niin sanottu lippuvaltiodirektiivi annettiin vuonna 2013. Sen kansalliseen toimeenpanoon liittyen valmisteltiin laki laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain muuttamisesta (994/2014). Laki vahvistettiin marraskuussa 2014, ja se tuli voimaan vuoden 2015 alusta.

Edellä mainittujen säädösten valmistelun lisäksi työsuojeluhallinto osallistui kertomusvuonna myös muun liitteessä 2 mainitun työsuojelulainsäädännön kolmikantaiseen valmisteluun.

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta tutki 119 työehtosopimusta vuonna 2014. Yleissitovuutta koskeva päätös annettiin 15 työehtosopimuksen osalta. Vuoden lopussa oli voimassa 162 yleissitovaksi vahvistettua työehtosopimusta. Yleissitovat työehtosopimukset, käännökset ja päätökset on julkaistu valtion säädöstietopankissa Finlexissä.

Valvonnan ohjaus

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ohjaa työsuojelun aluehallinnon toimintaa tulosohjauksen ja muun ohjauksen avulla. Ohjauksella varmistetaan toiminnan ja työsuojeluvalvonnan tuloksellisuus ja tasaatuisuus.

Tulosohjaus

Tulosohjaus kattaa työsuojelun vastuualueiden toiminnan tavoitteet ja määrärahat. Tulosohjaukseen sisältyy myös vastuualueiden toiminnan seuranta ja raportointi. Sosiaali- ja terveysministeriö sopii yhdessä vastuualueiden kanssa neljäksi vuodeksi kerrallaan työsuojeluvalvonnan tavoitteet runkosopimuksella. Runkosopimusta tarkennetaan vuosittaisilla toiminnallisilla tulossopimuksilla.

Vuosi 2014 oli runkokauden 2012–2015 kolmas vuosi. Runkosopimuksessa määriteltujen painopistealueiden, työurien pidentämisen ja harmaan talouden, valvonta jatkuivat suunnitellun mukaisesti.

Työsuojeluosasto osallistui myös Työterveyslaitoksen, Säteilyturvakeskuksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden tulossopimusten valmisteluun. Työsuojeluhallinnon vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi työsuojeluosastolla pyritään sovittamaan yhteen edellä mainittujen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan laitosten tulostavoitteita.

Vuoden 2014 lopulla aloitettiin seuraavan runkokauden eli vuosien 2016–2019 toiminnan suunnittelu. Suunnittelu aloitettiin tiedon keruulla toimintaympäristön nykytilasta tilasto- ja tutkimustiedon sekä sidosryhmien näkemysten pohjalta.

Muu ohjaus

Työsuojeluosasto antaa valvontaan liittyviä ohjeita aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille. Ohjeiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja parantaa työsuojeluvalvonnan laatua sekä tehostaa voimavarojen käyttöä. Valvontaohjeet kohdistuvat tarkastajan toimintaan ja velvollisuuksiin. Kussakin ohjeessa määritellään, mitä asioita tarkastuksella käsitellään ja mitä velvoitteita työnantajalle voidaan asettaa. Ohjeistuksen tavoitteena on, että tarkastuksilla annetaan samassa suhteessa kehotuksia ja että samanlaisia tapauksia käsitellään samalla tavalla koko maassa.

Kertomusvuonna annettiin kolme valvontaohjetta. Valvontaohjeet käsittelivät vakavien tapaturmien tutkintaa, ammattitauteja ja muita työperäisiä sairauksia koskevien ilmoitusten käsittelyä sekä kemiallisten tekijöiden valvontaa. Lisäksi valmisteltiin valvontaohjetta toimivallan käytöstä ja rikosasiasta ilmoittamisesta poliisille. Kaikki hyväksytyt valvontaohjeet löytyvät työsuojeluhallinnon verkkopalvelusta osoitteesta www.tyosuojelu.fi.

Työsuojeluosaston johdolla jatkettiin työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän kolmikantaisesti sovittujen

Kuva: Riina Hautala

toimenpide-ehdotusten toteuttamista vastuualueilla. Työsuojelun vastuualueiden valtakunnalliset erikoistumistehtävät arvioitiin ja sovittiin uusista erikoistumistehtävistä. Lisäksi työsuojelun vastuualueiden vertaisarviointien pohjalta sovittiin yhteisistä kehittämistoimenpiteistä.

Valvonnan laadun ja menetelmien kehittämiseksi, valvonnan yhtenäistämiseksi sekä vastuualueiden välisen tiedonvälityksen lisäämiseksi työsuojeluhal-

linnossa toimii valtakunnallisia koordinaatioryhmiä ja asiantuntijaverkostoja, jotka käsittelevät tiettyä valvontakokonaisuutta. Tällaisia kokonaisuuksia ovat

- ulkomaisen työvoiman valvonta
- ajo- ja lepoaikojen valvonta
- rakennusalan valvonta
- psykososiaalisen kuormituksen valvonta
- koneiden ja henkilösuojainten markkinavalvonta.

Työsuojelun vastuualueiden toimintaa kehitetään vertaisarviointien tulosten pohjalta

Vastuualueiden vertaisarviointitoteutettiin vuosina 2011–2013. Kuvassa Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tarkastajat valmistautumassa kauppakeskustarkastukseen maaliskuussa 2013.

Kuva: Hannele Jurvelius

Valvontakäytäntöjen ja valvonnan laadun yhdenmukaistamiseksi toteutettiin vuosina 2011–2013 työsuojelun vastuualueiden vertaisarviointit.

Vastuualueiden ja työsuojeluosaston edustajista koostuva ryhmä arvioi yhden vastuualueen toimintaa kerrallaan asiakirjojen ja viikon mittaisen kenttäjakson perusteella. Tarkoituksena oli tehostaa toimintaa tuomalla esiin keskeiset kehittämiskohteet.

Arviointien perusteella vuonna 2014 valittiin jatkokäsittelyyn seitsemän kehittämiskohdetta, jotka liittyvät valvonnan suunnitteluun ja seurantaan, itse valvontaan sekä tarkastajien toimintaan.

Kehittämiskohteiksi valittiin toimintaympäristöanalyysi, hanketyöskentely, valvontatoimenpiteet, työolomittarit, tarkastajien viestintä, toimivallan käyttö ja tarkastuskertomusten laatu.

Kehittämiskohteita alettiin toteuttaa vuonna 2014, ja työ jatkuu vuonna 2015.

Kuva: Ritna Hautala

Työsuojeluosaston ylijohtaja Leo Suomaa ja sosiaali- ja terveysministeri Laura Räty Tampereella marraskuussa 2014.

Työsuojelupolitiikan valmistelu ja kehittäminen

Työsuojelupolitiikan valmistelua ohjaavat sosiaali- ja terveysministeriön strategia Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 sekä ministeriön hyväksymät Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2020.

Hallitusohjelmassa asetettuna tavoitteena on vakiinnuttaa Työhyvinvointifoorumin toiminta. Työhyvinvointifoorumi on ohjelma, jonka tarkoituksena on vaikuttaa työurien pidentämiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseen. Työhyvinvointifoorumin toiminnassa on kannustettu ja aktivoitu eri alueita Suomessa käynnistämään työpaikkojen välistä yhteistyötä Työpaikkojen työhyvinvointiverkoston avulla. Verkoston toiminta laajeni vuonna 2014. Työhyvinvointifoorumin hankkeissa tuotettiin työpaikoille tietoa muun muassa organisaatiomuutosten toteuttamiseen, tapaturmien torjuntaan, psykososiaaliseen kuormittumiseen sekä epäasiallisen kohtelun ja työpaikkakiusaamisen vähentämiseen. Lisäksi edistettiin nolla tapaturmaa -ajattelua sekä tuettiin työpaikkoja hyvän ja myönteisen vuorovaikutuksen rakentamisessa. Työpaikoille viestitettiin muun muassa työhyvinvoinnin taloudellisista vaikutuksista ja kemikaaliriskien hallinnasta (Kemikaalivihi). Vuoden 2014 aikana toteutettiin Mielekäs-ohjelmaa sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuuden lisäämiseksi

sekä Työ ja perhe-elämä -ohjelmaa. Kertomusvuonna valmistui myös työpaikkojen hyvien käytäntöjen sähköistä tietopankkia Tepsia koskeva pilottiversio.

Vuonna 2014 esiteltiin menetetyn työpanoksen kustannuksia koskevat laskelmat. Laskelmien mukaan sairauspoissaoloista ja sairaana työskentelystä aiheutuu vuositasolla arviolta 6,8 miljardin euron kustannukset. Työtaturmien aiheuttamat kustannukset ovat puolestaan 2–2,5 miljardia euroa. Työtaturmissa välilliset kustannukset ovat moninkertaiset verrattuna välittömiin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi vuonna 2014 toimeksiannon varatuomari Jukka Ahtelalle työturvallisuus- ja työterveysyhteistyötä koskevan toimintamallin laatimiseksi. Huhtikuussa 2014 Ahtela luovutti ministeriölle raporttinsa Työ hyväksi: Sanoista tekoihin – tekemistä kaikille. Työsuojeluhallinto on yhdessä muiden toimijoiden kanssa ryhtynyt toimenpiteisiin yhteistyötä ja niin sanotun yhden luukun toimintamallia koskevien esitysten viemiseksi eteenpäin.

Kertomusvuonna laadittiin Työelämä 2025 -katsausta. Työelämä 2025 -katsaus on työsuojeluosaston tuottama tulevaisuuskuvaus, jossa kuvataan, millaisia työ ja työelämä ovat vuonna 2025 työsuojelun ja työhyvinvoinnin näkökulmasta. Tulevaisuuskuvaus tarkastelee työelämää kattavasti aloittaen siitä, millaisia töitä tehdään ja keitä työntekijät ovat päätyen tarkastelemaan työntekijöiden terveyttä, työturvallisuutta sekä työhyvinvointia sekä uusien teknologioiden vaikutuksia työhön.

Muita ajankohtaisia teemoja vuonna 2014 olivat muun muassa työssä koetun väkivallan torjunta, työterveyshuollon hankinta erityisesti pk-yrityksissä, inhimillinen pääoma, nuorten tukeminen työuran alussa ja työelämävalmiuksien lisääminen.

Työsuojeluosasto on valmistellut työsuojelupolitiikan kannanottoja ministerille ja ministeriölle. Osasto on osallistunut strategisen ja valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimuksen ja rahoitusuudistuksen sekä uuden Euroopan rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 valtakunnallisten teemojen sisältöjen ja toteutuksen valmisteluun.

Työsuojelupolitiikan valmistelussa ja kehittämisessä korostuu entistä enemmän ennakointi. Työsuojelutoiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi toiminnan suunnittelun on perustuttava riittävän laajaan tietopohjaan. Tätä tavoitellaan sidosryhmäyhteistyöllä, systemaattisemmalla toimintaympäristön seuraamisella ja analyysillä sekä hanke- ja kehittämistoiminnan koordinoinnilla. Näin toimimalla edistetään yhteisesti sovittujen tavoitteiden saavuttamista.

Työsuojeluhallinnon voimavarat

Vuonna 2014 työsuojelun vastuualueilla oli käytettävissä 449 henkilötyövuotta ja työsuojeluosastolla 60 henkilötyövuotta. Toimintamäärärahoista noin 90 prosenttia kuluu henkilöstön palkkoihin. Työsuojelun vastuualueiden henkilöresursseissa näkyvät eduskunnan myöntämällä lisämäärärahoilla harmaan talouden torjuntaan palkatut tarkastajaresurssit. Muilta osin työsuojeluhallinnon resursseihin ovat kohdistuneet samat tehostamispaineet kuin valtionhallinnossa yleisestikin.

Henkilöstön osaamista kehitetään systemaattisesti ja suunnitelmallisesti. Uusien rekrytointien yhteydessä tarkastellaan osaamistarpeita ja virkojen tehtäväkuvia muutetaan tarvittaessa. Myös henkilöstön koulutustaso

on uusien rekrytointien myötä noussut tasaisesti. Työsuojelun vastuualueilla henkilöstön osaamista syvennetään erityisesti valvonnan keskeisillä painoalueilla. Valvontaotteen yhdenmukaistaminen ja työsuojeluvälön tasalaatuisuus on koulutuksen suurin strateginen tavoite.

Sekä sosiaali- ja terveysministeriössä että aluehallintovirastoissa toteutetaan vuosittain työhyvinvointikysely. Kyselyn avulla seurataan henkilöstön työhyvinvoinnin kehitystä ja tunnistetaan kehittämiskohteita. Kyselyn perusteella valitaan konkreettisia kehittämistoimenpiteitä, joiden toteutumista seurataan. Lisäksi johtamiskyselyiden avulla seurataan johtamiskulttuurin kehittymistä.

Työsuojeluosasto

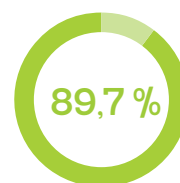
Palkkakulujen osuus
toimintamäärärahoista 2014

Toimintamäärärahat
yhteensä 4,4 milj. €

Työsuojelun vastuualueet

Palkkakulujen osuus
toimintamäärärahoista 2014

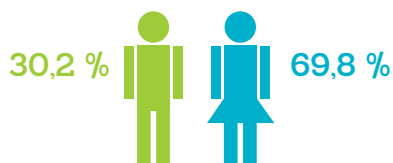

Toimintamäärärahat
yhteensä 28,5 milj. €

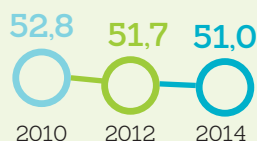

Työsuojeluosasto (60 htv)

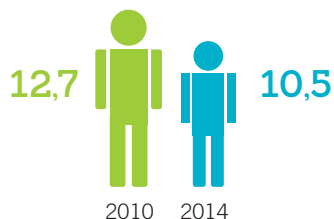
Sukupuolijakauma

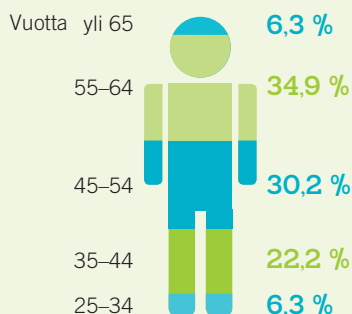
Henkilöstön keski-ikä

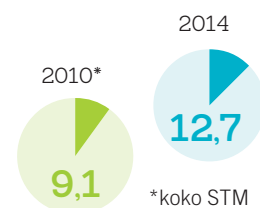
Sairauspoissaolot työpäivää/htv

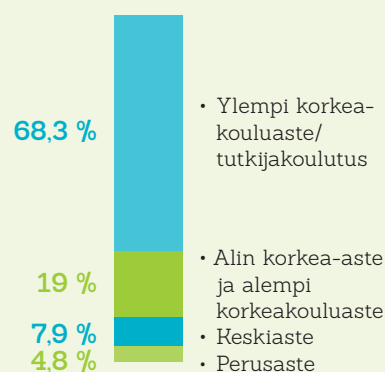
Ikäjakauma

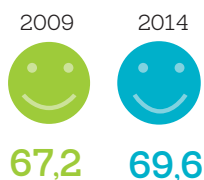
Lähtövaihtuvuus %

Koulutus

Työtyytyväisyys

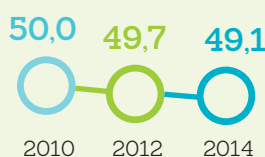

Työsuojelun vastualueet (449 htv)

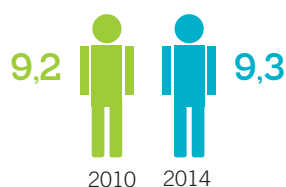
Sukupuolijakauma

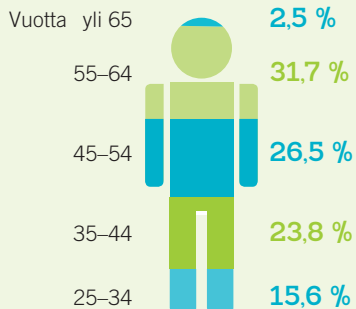
Henkilöstön keski-ikä

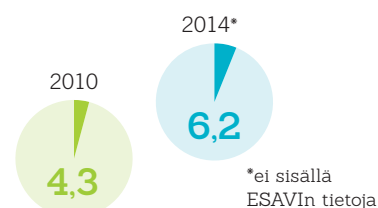
Sairauspoissaolot työpäivää/htv

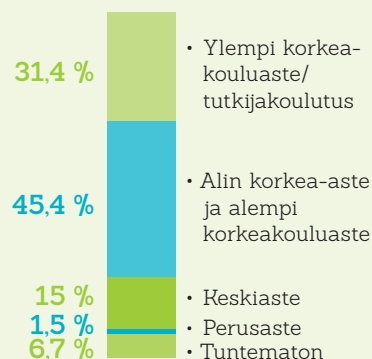
Ikäjakauma

Lähtövaihtuvuus %

Koulutus

Työtyytyväisyys

Yhteistyö ja verkostoituminen

Kansallinen yhteistyö

Työsuojelutoiminta perustuu monipuoliseen yhteistyöhön. Eri työsuojelutoimijat tukevat omalla toiminnallaan työsuojelun tavoitteiden saavuttamista. Työsuojeluhallinto toimii kiinteässä yhteistyössä **työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien** kanssa esimerkiksi valvonnan kohdentamisessa, lainsäädännön valmistelussa ja tiedottamisessa. Yhteistyötä tehdään valtakunnallisella ja alueellisella tasolla muun muassa erilaisissa työryhmissä ja hankkeissa.

Yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten kanssa jatkettiin toimintavuonna aikaisempaan tapaan. Harmaan talouden torjunnan ja ulkomaalaisen työvoiman valvonnan myötä työsuojelun vastuualueet tekevät kiinteää yhteistyötä **rajavartiolaitoksen, poliisin ja verohallinnon** kanssa. Työpaikkojen radonpitoisuuksien valvonnassa yhteistyötä tehdään **Säteilyturvakeskuksen** kanssa ja työterveyshuollon valvonnassa **aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden** kanssa. Yhteistyötä tehdään muun muassa yhteistarkastuksilla, välittämällä tietoa muiden viranomaisten toimialueella havaituista puutteista ja lisäämällä erilaisten viranomaisrekistereiden yhteiskäyttöä.

Kuntien viranomaisten kanssa työsuojelun vastuualueet tekivät yhteistyötä lähinnä tiedonvaihdon muodossa muun muassa paloturvallisuuteen, kemikaalien valvontaan, tupakkalain valvontaan ja rakennusvalvontaan liittyen.

Kertomusvuonna **Työterveyslaitos** antoi tulossopimuksen mukaisesti työsuojeluhallinnolle asiantuntijatukea lainsäädännön valmistelussa, julkaisu- ja koulutustoiminnassa sekä erilaisissa kansallisissa ja EU-tasoisissa työryhmissä. Työterveyslaitos toteutti lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön johtamien Työhyvinvointifoorumin ja Johtamisen kehittämisverkoston operatiivisia tehtäviä.

Kansainvälinen yhteistyö

Työsuojeluhallinto tekee kansainvälistä yhteistyötä osallistumalla erilaisten työryhmien työskentelyyn ja kokemusten vaihtoon eri foorumeilla. Vierailut ja tutustumiset Suomen ja muiden maiden työsuojeluhallintojen välillä ovat myös osa yhteistyötä.

Kertomusvuonna työsuojeluhallinto osallistui maailman työsuojelukongressiin Frankfurtissa ja järjesti työsuojelua ja työurien pidentämistä koskevan seminaarin, johon osallistui johtavia kansainvälisiä asiantuntijoita, muun muassa kansainvälisen työjärjestön ILO:n pääjohtaja Guy Ryder. Tätä seurasi Ryderin vierailu ja Suomen ilmoittautuminen perustajajäseneksi G20-maiden ja ILO:n työsuojelun lippulaivaohjelmaan.

Suomen työterveyden ja -turvallisuuden hallintajärjestelmät kiinnostivat erityisesti kiinalaisia asiantuntijoita. Kiinasta kävi tutustumassa kaksi korkean tason hallintoviranomais- ja tutkijaryhmää, joille esiteltiin

Työsuojeluneuvottelukunta ja alueelliset työsuojelulautakunnat

Työsuojeluhallinto toimii kiinteässä yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden kanssa muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivassa kolmikantaisessa työsuojeluneuvottelukunnassa. Vuonna 2014 työsuojeluneuvottelukunta kokoontui seitsemän kertaa. Lisäksi erillisessä työpajassa käytiin läpi työsuojeluneuvottelukunnan jäsenten odotuksia tulevalle nelivuotis-kaudelle 2016–2019.

Jokaisella aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella toimii virallisena yhteistyöelimenä kolmikantainen työsuojelulautakunta. Työsuojelulautakuntien tehtävänä on käsitellä työsuojelun vastuualueen toimialueella merkittäviä työsuojelun kehitys-, suunnittelu- ja seurantahankkeita, työsuojelun yleisiä toimintalinjoja ja tulostavoitteita sekä voimavarojen suuntaamista työsuojelun edistämiseksi ja muita työympäristön alueellisen kehittämisen kannalta merkittäviä asioita. Edellä mainittujen valtioneuvoston asetuksella säädettyjen tehtävien lisäksi työsuojelulautakunnilla voi olla myös muuta vapaamuotoista yhteistyötä ja toimintaa. Työsuojelulautakunnan kokoonpanon määrää asianomaisen vastuualueen johtaja. Jäsenten nimityksissä huomioidaan alueen edustavuus suhteessa työpaikkoihin ja työntekijämääriin.

Työsuojelulautakuntien toiminnan tarkoituksena on tukea ja kehittää työsuojeluvalvontaa sekä toimia yhdyssiteenä työsuojelun vastuualueiden ja alueellisten työsuojelutoimijoiden ja työmarkkinajärjestöjen välillä.

ILO:n pääjohtaja Guy Ryder vieraili Suomessa marraskuussa 2014. Hän ilmaisi tyytyväisyytensä siitä, että Suomi työturvallisuuden edelläkävijämaana osallistuu kehittyvien maiden työturvallisuuden parantamiseen.

suomalaista työsuojeluvalvontaa ja siihen liittyviä tilastointi- ja seurantajärjestelmiä sekä alan tutkimuskäytäntöjä.

Eurooppalainen yhteistyö

Kertomusvuonna sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet osallistuivat Euroopan komission alaisten ja muiden eurooppalaisten työryhmien työskentelyyn.

Euroopan komission yhteydessä toimiva **Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea ACSH (Advisory Committee on Safety and Health at Work)** käsittelee kolmikantaisesti työterveyteen ja työturvallisuuden kuuluvia asioita. Komitean alaisuudessa toimii kolmikantaisia työryhmiä, joihin työsuojeluosaston virkamiehet osallistuivat. Kertomusvuonna komissio julkaisi tiedonannon työsuojelun strategisista raameista. Tämän perusteella ACSH laatii työohjelman vuoteen 2020 ja Latvian EU-puheenjohtajuuskaudella laaditaan neuvoston julkilausuma asiasta. Työsuojeludirektiivien evaluaation raporttiluonnoksen käsittely aloitettiin, lopullinen raportti siirtyi vuodelle 2015. Työsuojeluun liittyvän lainsäädännön kehittäminen ja päivittäminen oli pysähdyksissä kertomusvuonna.

Johtavien työsuojelutarkastajien komitea SLIC (Senior Labour Inspectors' Committee) on Euroopan komission yhteydessä toimiva työsuojeluviranomaisten yhteistyöelin. Komitea kokoontui vuonna 2014 Kreikassa ja Italiassa. Komitean alaisissa työryhmissä työsuojeluhallinnon virkamiehet osallistuivat yhteistyöhön valvontatyöryhmässä, koneiden ja suojainten MACHEX-työryhmässä sekä kemikaaleja koskevassa CHEMEX-työryhmässä.

SLIC-komitean asettama arviointiryhmä arvioi Suomen työsuojeluhallinnon syksyllä 2014.

SLIC:n tarkastajanvaihdon kautta Suomen työsuojeluhallintoon tutustui kaksi työsuojelutarkastajaa, joista toinen oli Slovakiasta ja toinen Puolasta. Vastavuoroisesti kaksi suomalaista tarkastajaa tutustui työsuojeluvantoon näissä maissa.

EU:n työsuojeluvalvonnan tiedonvaihtoverkoston SLIC-KSS:n kautta työsuojeluviranomaiset voivat esittää toisilleen kysymyksiä. Verkoston kautta esitettiin 22 kysymystä. Kysymykset koskivat erilaisia työsuojeluvantoon liittyviä asioita.

Kuva: Ritna Hauaala

Slovakialainen työsuojelutarkastaja Blanka Jašková (oik.) lähdössä tarkastukselle Miia Kulmalan kanssa. Jašková tutustui Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Itä-Suomen työsuojelun vastualueiden toimintaan syksyllä 2014.

Työelämän kansainvälistymisen myötä ulkomaisten yritysten tilanteiden selvittämiseksi tiedonsaannissa turvaututaan kasvavassa määrin tiedonvaihtoon EU-maiden työsuojeluviranomaisten välillä.

Työsuojeluosaston virkamiehet osallistuivat myös muihin eurooppalaisiin työryhmiin, kuten kone- ja henkilönsuojaintyöryhmiin, lähetettyjen työntekijöiden asiantuntijakomiteaan sekä koneiden ja henkilönsuojainten hallinnollisen yhteistyön ADCO-työryhmiin.

Vuonna 2014 komissio julkaisi ehdotukset henkilönsuojainasetukseksi ja köysirata-asetukseksi, joiden käsittely aloitettiin ja saatiin päätökseen neuvoston työryhmässä. Valmistuttuaan asetukset tulevat korvaamaan nykyisin voimassa olevat suojain- ja köysirata-direktiivit. Kumpaakaan tuoteryhmää koskeviin tekniisiin vaatimuksiin ei ole tulossa merkittäviä muutoksia, mutta talouden toimijoiden ja markkinavalvonnan vaatimuksia on täsmennetty, samoin ilmoitettuja laitoksia koskevia kohtia.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston (EU-OSHA) strategiaa toteutettiin kansallisella tasolla työsuojeluneuvottelukunnan Bilbao-jaoston koordinoimana. Suomessa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston kansallisena koordinaatiopisteenä eli Focal Pointina toimii työsuojeluosasto, jonka toiminta työmarkkinajärjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa oli aktiivista. Euroopanlaajuisella Stressi hallinnassa! -kampanjalla välitettiin tietoa terveydelle haitallisen psykososiaalisen kuormituksen vähentämiseksi. Lisäksi Suomi osallistui Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston pilottihankkeeseen, jonka tavoitteena oli kartoittaa, kuinka EU-maiden työterveys- ja työturvallisuusstrategioissa ja ohjelmissa on otettu huomioon ikääntyvän työväestön työterveys ja työturvallisuus.

Kertomusvuonna oltiin mukana myös Euroopan sosiaalirahaston Career & Age -verkostohankkeessa, jossa tarkasteltiin työurien hallintaa helpottavia hyviä käytäntöjä eri maissa.

Pohjoismainen yhteistyö

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on edustajat Pohjoismaisessa työelämän virkamieskomiteassa ja Pohjoismaisessa työympäristöjaostossa, jotka ovat työympäristöalan pysyviä Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisia yhteistyöelimiä. Ministeriöllä on edustaja myös ympäristösektoriin kuuluvassa Pohjoismaisessa kemikaaliryhmässä.

Parempaa työympäristöä ja työhyvinvointia edistettiin pääasiassa projektitoiminnan kautta. Työsuojeluhallinnon virkamiehet osallistuivat Pohjoismaisen työympäristöjaoston hankkeisiin.

Työsuojeluhallinto osallistui Tukholmassa Ruotsin työympäristöviraston Arbetsmiljöverketin järjestämään Pohjoismaiseen työympäristökonferenssiin. Lisäksi Arbetsmiljöverketin tutkimusyksikön asiantuntijat kävivät tutustumassa siihen, miten Suomessa ennakoidaan EU-asioita ja vaikutetaan niiden valmisteluun EU-tasolla.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on teettänyt eri sektoreiden arviointia ja kertomusvuonna päätettiin aloittaa

työelämän arviointi, jota toteutetaan vuonna 2015.

Pohjoismaiden työsuojeluhallintojen johtajat kokoontuvat vuosittain käsittelemään ajankohtaisia asioita. Vuonna 2014 johtajat kokoontuivat Tukholmassa.

Suomi toimi puheenjohtajana **Terveyden ja Hyvinvoinnin Pohjoisen Ulottuvuuden Kumppanuuden (Northern Dimension on Public Health and Social Wellbeing NDPHS) työsuojeluryhmässä**. NDPHS kehittää uutta kokonaisstrategiaa ja sen seurauksena uudistaa asiantuntijarakenteensa. Työ valmistuu vuonna 2015. NDPHS:n työsuojelutyöryhmä on keskittynyt tapaturmatilastojen aliraportointiongelmiin jäsenmaissa.

SLIC-arviointiryhmä tutustui Suomen työsuojeluvalvontaan

EU-maiden työsuojeluhallintojen edustajista koottu ryhmä vieraili lokakuussa 2014 arvioimassa työsuojeluvalvontaa Suomessa. Viikon aikana ryhmä tapasi työsuojeluhallinnon, TEM:n, työmarkkinajärjestöjen, Työterveyslaitoksen ja Työturvallisuuskeskuksen edustajia.

Pääpaino arvioinnissa oli työsuojelutarcastuksilla. Ryhmän jäsenet osallistuivat 18 tarkastukselle Etelä-Suomen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueilla.

Arviointi koostuu useista eri vaiheista ja varsinainen arviointiviikko on vain yksi osa noin vuoden kestävästä projektista. Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa työsuojeluhallinnon rakennetta, valvontaan käytettäviä resursseja, henkilöstöä ja sen koulutusta sekä raportointi- ja tiedonkeruujärjestelmiä.

Arviointiviikon päätteeksi ryhmä antoi työsuojeluosastolle alustavan palautteen. Ryhmä totesi Suomen valvontajärjestelmän kehittyneen huomattavasti viime vuosien aikana. Erityisesti vertaisarviointi nähtiin tehokkaana tapana kehittää toimintaa. Lisäksi vuorovaikutukseen perustuva valvontatapa ja hankkeiden käyttö nähtiin hyvinä valvonnan keinoina ja Vera-tietojärjestelmässä nähtiin paljon mahdollisuuksia niin tiedon hyödyntämisen kuin toiminnan läpinäkyvyydenkin kannalta. Toisaalta ryhmä arvioi, että esimerkiksi yhtenäisten asialistojen käyttöä tarkastuksilla pitäisi lisätä. Varsinainen arviointiraportti valmistuu vuonna 2015.

Työsuojeluhallintojen arviointeja järjestää ja rahoittaa EU:n Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC). Vuosittain arvioidaan 1–3 jäsenmaan työsuojeluvalvontaa.

Arvioinnin tarkoituksena on edistää työsuojeludirektiivien oikeaa toimeenpanoa ja valvontaa sekä työmenetelmien ja kokemusten vaihtoa EU:ssa. Viime kädessä tarkoituksena on parantaa työsuojeluvalvonnan yhdenmukaisuutta EU-maissa.

Kuva: Riina Hautala

Työsuojeluhallinnon toiminta numeroina

	2011	2012	2013	2014
Työpaikkatarkastukset (tarkastus on tehty käymällä työpaikalla)				
Työpaikkatarkastusten lukumäärä	22 283	22 517	22 340	24 145
Tarkastettujen valvontakohteiden lukumäärä	15 983	18 700	20 741	21 779
Yhteen tarkastukseen työpaikalla käytetty aika keskimäärin tuntia	1,7	1,6	1,7	1,5
Toimintaohjeet ja kehotukset				
Toimintaohjeet	38 376	42 450	49 667	55 232
Kehotukset	6 304	6 420	8 223	7 949
Pakkokeinot				
Vastuualueen vahvistamat käyttökiellot	38	42	46	50
Vastuualueen vahvistamatta jättämät käyttökiellot	9	2	16	17
Velvoittavat päätökset	200	210	252	229
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksujen lkm	30	59	151	64
Tutkintapyynnöt ja lausunnot				
Tutkintapyynnöt poliisille	367	425	513	405
Lausunnot poliisille/syyttäjille	805	855	797	542
Palvelukysyntä				
Asiakkaiden yhteydenotot/palvelukysynnän kokonaismäärä	52 905	60 200	61 947	40 822
• työsuhteasiat	30 359	30 900	32 732	20 519
• työolosuhteasiat	20 140	23 200	24 851	12 189
• muu palvelukysyntä	2 405	6 100	5 103	2 548
Tarkastukset pyynnöstä/ tarkastusten lkm	1 405	1 955	2 854	1 819
Asiakasaloitteisia koulutustilaisuuksia lkm	208	222	178	114
Työtapaturmien ja ammattitautien tutkinta				
Tutkitut työtapaturmat	731	740	979	1 210
Tutkitut ammattitaudit	62	75	50	36
Vastuualueiden lupahallinto				
Asbestivaltuutukset	35	21	35	21
Työaikaan liittyvät poikkeusluvut	137	369	418	179
Henkilöstö (henkilötyövuotta)				
Työsuojeluosasto	66	66	62	60
Vastuualueet	411	421	451	449
Talous				
Työsuojeluosaston toimintamenot (1 000 €)	4 595	4 548	4 485	4 421
• palkat ja palkkiot	4 024	4 135	3 989	4 001
• kulutusmenot, matkat	570	412	496	420
Vastuualueiden toimintamenot (1 000 €)	24 543	26 157	27 987	28 548
• palkat ja palkkiot	21 181	22 363	25 049	25 602
• kulutusmenot, matkat	3 364	3 257	2 938	2 946

Vuonna 2014 valmistuneet säädökset

- 194 Valtioneuvoston asetus traktoreiden, niiden perävaunujen ja traktoreilla vedettävien vaihdettavissa olevien laitteiden EY-tyyppi hyväksynnästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta
Annettu 11.3.2014
- 268 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista
Annettu 1.4.2014
- 659 Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta
Annettu 19.8.2014
- 690 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta
Annettu 27.8.2014
- 706 Valtioneuvoston asetus kemikaalineuvottelukunnasta
Annettu 1.9.2014
- 736 Laki panostajalain muuttamisesta
Annettu 24.9.2014
- 763 Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta
Annettu 26.9.2014
- 794 Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta
Annettu 7.10.2014
- 876 Laki työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain muuttamisesta
Annettu 11.11.2014
- 877 Laki alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta
Annettu 11.11.2014
- 878 Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta
Annettu 11.11.2014
- 911 Laki työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta
Annettu 12.11.2014
- 915 Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 6 a ja 13 e §:n muuttamisesta
Annettu 12.11.2014
- 920 Laki vuorotteluvapaalain 23 §:n muuttamisesta
Annettu 12.11.2014
- 927 Valtioneuvoston asetus Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
Annettu 12.11.2014
- 928 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta
Annettu 12.11.2014
- 954 Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
Annettu 24.11.2014
- 984 Valtioneuvoston asetus työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetussa laissa säädetyn hyvityksen enimmäismäärän tarkistamisesta
Annettu 2.12.2014
- 992 Laki laivaväen lääkärintarkastuksista annetun lain muuttamisesta
Annettu 3.12.2014
- 994 Laki laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruoka-huollosta aluksella annetun lain muuttamisesta
Annettu 3.12.2014
- 1001 Laki kotitaloustyöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2011 yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta
Annettu 4.12.2014
- 1002 Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain kumoamisesta
Annettu 4.12.2014
- 1003 Laki työaikalain 26 §:n muuttamisesta
Annettu 4.12.2014
- 1004 Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 7 §:n muuttamisesta
Annettu 4.12.2014
- 1007 Valtioneuvoston asetus työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta
Annettu 4.12.2014
- 1237 Laki terveydensuojelulain muuttamisesta
Annettu 23.12.2014
- 1274 Valtioneuvoston asetus työehtosopimuslaissa tarkoitettujen hyvityssakkojen enimmäismäärien tarkistamisesta
Annettu 29.12.2014
- 1325 Yhdenvertaisuuslaki
Annettu 31.12.2014
- 1326 Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta
Annettu 31.12.2014
- 1327 Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta
Annettu 31.12.2014
- 1328 Laki tasa-arvovaltuutetusta
Annettu 31.12.2014
- 1329 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1330 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1331 Laki työsuojelun muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1332 Laki erityisösuojelun muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1338 Laki lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1344 Laki yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 19 §:n muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1345 Laki yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1347 Laki yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta
Annettu 31.12.2014
- 1384 Valtioneuvoston asetus työturvallisuudesta kemikaaleja käytettäessä tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta
Annettu 31.12.2014

Työsuojeluhallinto